

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Martha Bremer, 29. 14

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

Nr 50.

Stockholm 24 December 1908

1:a årg.

Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år... kr. 4:50 $\frac{1}{2}$ år... kr. 2:50 $\frac{3}{4}$ »... » 3:50 $\frac{1}{4}$ »... » 1:25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höj 1 per gång 10:-- Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 % Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	---	--	--

Mathilda Silow.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitutions sekreterare.

Då S. L—d Adlersparre sommaren 1887 slagit sig ned i Helsingborg för att deltaga i flickskolekommitténs öfverläggningar, bodde hon tillsammans med en älskvärd skånska, som lifligt delade hennes intressen och i hög grad bidrog till hennes trefnad.

Det var fröken Mathilda Silow. Esselde hade gjort hennes bekantskap, då hon hösten förut i egenskap af Fredrika-Bremer-Förbundets ombud i Malmö besökte Stockholm och på det varmaste intresserat sig för hennes plan att utvidga sitt ombudskap till en skånsk filial af förbundet. Först under sommarveckornas samvaro i den vackra bostaden med utsikt öfver Sundet utvecklades dock det vänskapsförhållande dem emellan, som så afgörande skulle ingripa i Mathilda Silows lif.

En af friherrinnan Adlersparres älsklingsplaner vid stiftande af Fredrika-Bremer-Förbundet var att verka för yrkes- och studiestipendier för unga kvinnor och därigenom för så många som möjligt underlätta vägen till en utbildning, som kunde sätta dem i stånd att med hopp om framgång upptaga kampen för tillvaron. I mars 1887 hade första steget tagits till förverkligande af idéen, i det att en då tillsatt kommitté af fem personer börjat utarbete en plan för insamling af medel länsvis. Friherrinnan Adlersparre, kommitténs själ, insåg, att det stora arbete, som nu höll på att organiseras, kräfde sin man helt, och hennes intuitiva blick såg i Mathilda Silow rätta personen att söka vinna därför. Esseldes egen entusiasm för saken väckte snart genklang hos hennes varmhjärtade vän, och första steget blef ett under sommaren af den skånska filialen anordnad öfverläggningmöte i Helsingborg, vid hvilket stipendiefrågan lifligt diskuterades och den tanken först framkastades, att ej blott insamlingen, utan äfven

stipendieutdelningen, borde ske länsvis. Det andra och afgörande steget togs, då Mathilda Silow, efter att hafva öfverlämnat filialen i andra händer, på hösten 1887 följde friherrinnan Adlersparre upp till Stockholm och vid kommitténs sammanträde den 9 oktober adjungerades såsom sekreterare för att slutligen den 30 november 1888 af förbundsstyrelsen inväljas i kommittén.

Mathilda Silow kom således in i arbetet för Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution så godt som från början och var med, då planen fastställdes och då insamlingen af årsbidrag inom de olika länen sattes i gång. Det var en stor arbetsbörda, som nu lades på sekreteraren, men hon grep sig an med målmedveten energi och oegennyttig ifver. Hennes intresse för saken hade ej varit af det hastigt uppflymande och lika hastigt slocknande slaget utan fördjupades och koncentrerades, till dess den för henne blef en lifsuppgift. Att Esselde, som öppnat sitt hem för henne, med lifligaste sympati delade både de första framgångarnas, de första donationernas glädje och de bekymmer, som äro oskiljaktiga från företag af denna art, blef för Mathilda Silow alltjämt en sporre till förnyade ansträngningar. Hörnsalongen i Esseldes hus på Söder högst uppe på klippan ofvanför Strömmen fick bevittna fortsättningen af många öfverläggningar, som påbörjats nere i de luftiga rummen vid Sundet.

Korrespondensen med ombud i de olika länen och förvaltningen af de medel, som började inflyta, kräfde en stor del af sekreterarens tid, men den togs dessutom snart i anspråk på annat sätt. I januari 1889 anordnades i Stockholm möten af privat karaktär, vid hvilka sekreteraren redogjorde för stipendiesaken för att sprida kännedom om och väcka intresse för den. Två år senare återupptogs denna tanke men tillämpades nu inom landsortsstäderna. Sommaren 1891 började nämligen Mathilda Silow sina agitationsresor (jag hoppas, att hon ej misstyper ordet) och utsträckte dem småningom under de följande sju åren — enstaka resor äfven senare — till så godt som alla Sveriges län, längst i norr så väl som längst i söder.

Det är nog ej för mycket sagdt, att det hufvudsakligen var genom dessa resor, som insamlingen för stipendiefonderna i de olika landsdelarna tog fart. Sekreteraren vände sig till ledande personer inom det samhälle, som hon besökte, genom deras försorg sammankallades intresserade att åhöra hennes föredrag och efter dess slut konstituerade sig i de flesta fall en lokalkommitté för att taga saken om hand. Med

lokalkommittéerna stod sekreteraren sedermera i fortsatt liflig beröring genom bref, och det är till stor del genom dem, som hon än i dag har den kännning med landets alla delar, som arbetet fordrar.

Sedan den ena efter den andra af länsfonderna stigit till den från början fastslagna minimisumman och stipendier från 1896 börjat utdelas¹⁾, har nämligen institutionen inträdt i ett nytt skede. Det gäller nu att bestämma det ändamål, till hvilket årets stipendium skall anslås, i anslutning till de önskingar, som göra sig gällande inom länet. Härmed har också sekreteraren fått en ny uppgift, som hon omfattat med varmt intresse, uppgiften att taga reda på utsikterna inom olika verksamhetsområden och möjligheterna för en fullgod utbildning till ett visst gifvet kall. Denna sida af arbetet sätter Mathilda Silow i beröring med framåtsträfvande ungdom, som för henne framlägger sina planer, de må nu gälla utbildning i trädgårdsskötsel eller studier vid ett utländskt universitet. Särskildt har det gladt henne, när stipendiekommittén på hennes förslag genom bestämmelserna för ett till ansökan kungjordt stipendium möjliggjort för unga krafter att bryta sig väg inom ett förut opröfvadt område.

Det är först och främst i egenskap af stipendieinstitutionens sekreterare, som Mathilda Silow gjort och gör sin stora insats i arbetet för kvinnans intressen. Med berättigad stolthet kan hon se på det resultat de tjugu åren medfört: årlig stipendieutdelning från tjugu länsfonder och liflig verksamhet inom de fem återstående länen för att fullborda insamlingen. Men äfven som mångårig medlem af Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse följer hon med vaken blick de frågor, som där äro före. Hennes inlägg i diskussionen vittna om, att hon ej förgäfves gått i Esseldes skola. Då Matilda Silow delade Esseldes hem äfven under de sista åren af hennes lif och med själfuppoffrande trohet stod vid hennes sida under den svåra tid, då krafterna började svika, blef hon förtrogen med hennes planer och önskemål, särskildt i fråga om det förbund, vid hvilket hon fäste så många förhoppningar. Hon besjälades af Esseldes stora syn på saken, och man kan om Mathilda Silows ställning till Fredrika-Bremer-Förbundets senare utveckling utan tvekan säga, att hon alltid förblifvit det ideal trogen, som hon en gång med hela sin själs värme omfattat.

¹⁾ Redan 1889 hade stipendieutdelning börjat från fru Whitlocks fond, som ej förvaltas af stipendieinstitutionen, och 1892 från donationsfonden för medicine studerande.

SIGRID LEIJONHUFVUD.

Westerbro.

Ett kooperativt pensionat.

Det är en ganska egendomlig företeelse, att i Holland, där den socialistiska rörelsen gör så litet väsen af sig, det ena experimentet efter det andra i

praktisk socialism företages. Här ha de kristliga anarkisterna grundat sin koloni Blaricum och fått röna lidandet af att vara bärare af nya idéer. Deras

»anarkism» var visserligen af det mest fredliga och oskyldiga slag. Men att gå barhufvade, barfota och iklädda besynnerliga dräkter var i själfva verket alldeles nog för att göra dem misstänkta hos bönderna. Misstämningen gick till sist så långt, att man brände upp en del af deras bostäder. Och i Holland var det, som van Eden grundade sin åkerbrukskoloni på principen om gemensam eganderätt till jorden. Äfven den lär ha upplösts, men dess upphofsman försöker alltjämt, ehuru på en annan väg, verka för den idé, som han fortfarande tror på. Fyra små enkla hus med omgifvande trädgårdstäppor och åkrar framställas på den lilla bild, som vi se här. Den ser så föga märkvärdig ut. Men i all sin anspråkslöshet är dock Westerbro ett intresseväckande försök till lösning af dessa sociala problem, hvars pockande röster nå oss alla och som för många ibland oss blifva till ett rop, skärande och manande.

Huru förvånad blef jag icke, då vid en vistelse i Holland på min uttalade önskan att få sammanträffa med Selma Lagerlöfs öfversättarinna, fröken Margrethe Meijboom, en holländsk dam föreslog mig, att jag skulle taga in i pensionatet Westerbro, fröken Meijbooms skapelse. »Ett kooperativt pensionat», förklarade man för mig. »Une

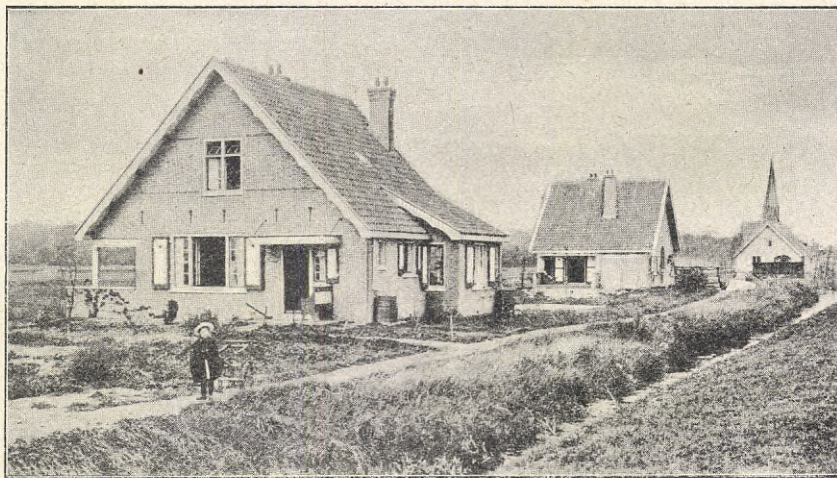
espèce de communauté», så lydde ett annat svar på mina frågor. Det var med en viss undran jag några dagar senare färdades fram den pilkantade landsvägen, som från Rijswijks station leder till Westerbro. En sex, sju minuters promenad och jag ser framför mig fyra små, röda stenhus, skilda från hvarandra genom små trädgårdsland och liggande i en rad vid en liten väg, som bildar en rät vinkel mot stora landsvägen — det hela så symetriskt och holländskt som möjligt. Saftiga ängar med betande kor bilda ramen kring det lilla samhället. Typiskt är landskapet med sina snörräta kanaler, sina pilar längs de raka vägarna och sitt vida af hvarken skog eller höjder brutna perspektiv. Det är så tyst och fridfullt och landtligt, att man glömmar, att man har civilisationens välsignelser så nära — spårväg sju minuter därifrån och Haag på en halftimmes afstånd med spårväg.

I sitt lilla tysta arbetsrum med många böcker och mycket blommor berättar fröken Meijboom för mig Westerbro's historia.

Fyra kvinnor, af hvilka fröken Meijboom är den ledande själen, ha inköpt ett stycke jord, uppfört fyra små enkla hus och drifva där med biträde af en man,

äfven han andelsägare i företaget, och ännu ett par tre personer, som äro där »på prof», åkerbruks- och trädgårdsskötsel samt emottaga pensionärer. Vinsten delas lika mellan andelsägarna. »Men ni beräkna väl först ränta, så att hvar och en får ränta i förhållande till sin andel i förlagskapitalet» frågar jag. Min värdinna svarar något mycket hädiskt — att hon icke tål räntor. Ränteberäkning måste visserligen göras på grund af lagbestämmelser, men — räntorna läggas till den gemensamma kassan. Emellertid få andelsägarna för bestridande af personliga utgifter en konstant lön. »Och jag får större lön än de andra, emedan jag genom min verksamhet, som tvingar mig till resor och umgänge med människor, behöfver mera än de, som lefva sitt lif här, — och så förtjänar jag mest», säger fröken Meijboom. — »Men gå då Edra litterära förtjänster till den gemensamma kassan?» — »Ja visst», blir svaret, som kommer så enkelt, som om det vore

den naturligaste sak i världen att uppgifva personlig egendom. »Och tro mig, fröken, detta är framtidens form för tillvaron. Hela mitt lif har jag plågats af att ha haft mera pengar än så många andra.» »Men Ert arbete, har Ni icke behof af ensamhet för att i ostörd ro få ägna Er åt Ert arbete?» Och jag tänkte med tacksamhet

Westerbro.

på, att denna kvinna för sina landsmän tolkat något af det, vår litteratur har ypperst. -- »Man kan icke arbeta med hufvudet hela dagen, och som Ni ser, jag uppgifver icke mina vanor; jag är för gammal därför», svarade fröken Meijboom.

Några hvilsamma dagar och jag lämnade Westerbro och dess vänliga värdinnor med en hjärtlig önskan, att detta företag, som en osjälvisk kvinna skapat, måtte bli en lyckosam insats i den sträfvan efter rättfärdigare lifsformer, som är tröst i nuet och hopp för framtiden.

ANNA KLEMAN.

”Till tidsfördrif!”

Lite hvar ha vi väl i de dagliga tidningarna studerat annonserna undrande på »människan» bakom dem. Vi, som ha fast, om ock hårdtrampad, mark under våra fötter, göra ibland våra reflexioner och tycka oss se några annonsera för bröd, af sorg, af nöd, mèn ganska många efter »tidsfördrif». Detta »till tidsfördrif» kommer som

dessert till all den fasta maten, det slår oss med undran och häpnad! Det borde verka som en oas i öknen! Det borde vara godt att veta, att i vår omtalade »jaktande tid» så många finnas, som rent af måste annonsera efter tidsfördrif. Annonsera, att de ha så mycket tankar till öfverlopps, att hvem som vill svara har att vänta sig — »tidsfördrif».

De långa dystra höstkvällarna på landet behöfva fördrivas! Åh! Det låter som musik, »de långa» höstkvällarna! Det låter som en saga, att någon tid kan vara lång — när lifvet är så kort — när det är så mycket, som vi behöfva att hinna, så många ouppodlade fält i vår hjärna, större och viktigare än det skriftliga tankeutbytets, så många lidande bland våra medmänniskor, hvilkas nöd sannerligen ej afhjälpes genom mer eller mindre väl svarfvade fraser.

Ha vi ej lite hvar betraktat dessa annonser såsom försök att förekomma den sjukdomen »spleen» eller ock såsom annonserad, dådlös kraft — förlåtlig hos den svärmiska 17—18-åringen, som allvarligt hoppas, att hon med sina små »tankar» skall kunna sprida litet ljus och glädje öfver någon ensam gammal farbrors ensamma tillvaro. (Visserligen gjorde hon *klokare* i att fortsätta sin möjligen påbörjade bekantskap med Beethoven) — men låt hennes varma lilla hjärta tala — tids nog får hon erfara, att hennes värfina, omedelbara tankar kunnat framlocka ett öfverlägset leende »åt den lilla», som gifvit sig in på sådant tidsfördrif, tids nog erfara, att hennes ungdomligt ursprungliga tankar förlöjligas i en krets, icke värd att läsa dem!

Dock, det är ej de »mycket unga», som uteslutande skatta åt korrespondensens nöje. Det senteras så väl af en »tänkande» kvinna som af den »medelålders, bildade mannen». Det är inför detta faktum vi lite hvar önska — icke sant — att någon professor i lifskonst ville annonsera: »Spleen botas, tillförlitligt recept, kortaste tid!!! Receptet: arbete, husligt arbete, intellektuellt arbete, arbete att uppodla en talang, arbete för andras trefnad, arbete att fördrifva dysterheten för den *närmaste* omgifningen, hvilken höstkvällar nog *också* kunna vara långa! Receptet, skrifvet på ren svenska och dock — för de flesta fullt så ofattligt som någonsin någon professors latin!

Lite hvar se vi nog den »korrespondensälskande», tänkande kvinnan vandra omkring med djupsinnig min och fjärrskådande blick, en blick som rakt ej kan uppfatta hvad som ligger innom den *närmaste* synkretsen, med tankar, vidt höjda öfver de henne omgifvande »småsjälarnas». Lite hvar se vi nog också »småsjälarnes» missräkning, när den tänkande kvinnan sluter sig inne på sitt rum för att fördrifva en »lång eftermiddag» med att låta sitt ljus lysa för den »bildade, medelålders mannen». Småsjälarna känna sig nästan förkrossade af sin litenhet och trösta sig *kanske* med ett solidariskt arbete, som under den tänkande kvinnans ledning skulle kunna blifva ännu mera fruktbringande. Lite hvar tänka vi nog nu närmast på landsbygdens s. k. obildade befolkning, bland hvilken finnes otroligt många kunskapstörstande andar,

tacksamma för aldrig så litet ljus under *deras* ofta *verkligt* dystra lif. Med begärlighet mottaga de ett litet föredrag då och då, med hänförelse litet musik, och med tacksamhet skulle de se den »tänkande kvinnans» omsorg och tankar för deras väl, t. ex. genom uppmuntran af deras hemslöjd! Men — den tänkande kvinnan skrifver! skrifver!, skrifver fras på fras om tyngden af ensamma, dystra, långa höstaftnar!

Lite hvar veta vi, att tiderna äro dåliga i mer än *en* bemärkelse, lite hvar känna vi deltagande för dem, som annonsera efter bröd, af sorg eller för nöd, vi önska dem af fullt hjärta hjälp och det friska, sunda arbetets glädje — men — till den »tänkande kvinnan» och »den medelålders bildade mannen» ställa vi en vänlig anhållan, att de ville draga sig till minnes ett ordspråk, inpräntadt under barndomens dagar men nu tydligen glömdt: »Fåfång gå, lärer mycket ondt!» Och till yttermera visso citera vi en af a b c-bokens gyllene regler:

»Flitig var och du skall vinna

Hälsa, munterhet och bröd.

Vägen till din hydda finna

Då ej »dysterhet» och nöd!!»

Fortidens vise sökte människor med ljus och lykta, nutidens »tänkande» man och kvinna hoppas på en vänlig slump — och tidsfördrif — de slunga gladeligt sina tankar ut i en okänd rymd utan önskan att först hafva mött den människas öga, åt hvilken de ämna anförtro sitt tankelif. Är det männe af fruktan, att rösten skall vara Jakobs, men händerna Esaus?

V. B.

Ett besök hos Mathilda Silow.

En kulen höstdag för sju år sedan gick jag upp till Mathilda Silow för att hjälpa henne litet med skrifvarbete för stipendieansökningarna. Där satt »lilla moster» — fröken Wästfelt — i soffhörnet och stic-kade. Efter ett hjärtligt välkommen började fröken Wästfelt genast konversationen på sitt gammaldags älskvärda sätt, ackompanjerad af kanariefågeln borta i fönstret.

Men fröken Wästfelt fick ursäktas, om konversationen afbröts, här måste arbetas, och snart voro vi i full gång. Mathilda hade just haft besök af en ung stipendiat, en sjuksköterska, som anförtrott henne sina bekymmer. Det var en norrländska, ja, från Norrland lydde alltid önskemålen: barnmorska eller sjuksköterska. »Hade vi bara många flera stipendier att utdela», utbrast Mathilda.

Efter ett par timmars arbete bjöds det på varm chokolad och smörgås och de delikataste hemmabakade mandelberg, »lilla mosters» förtjusning. Och vi diskuterade Mathildas förestående landsortsturné och hvilka landshöfdingefruar, som kunde värfvas, och

hvad som kunde göras för sakens framgång. Så talade vi om stipendiaterna igen, och det föreföll, som »lilla moster» intresserade sig mindre för, om de skulle bli duktiga i sin verksamhet, än om det var någon utsikt för, att de i en framtid skulle kunna göra ett godt parti. Hon var så rart gammaldags, »lilla moster».

Sedan arbetades det igen, och Mathilda talade om Esseldes tid. »Det skulle vara roligt, om tant Sophie kunde se, hur det gått med stipendiesaken, och hur bra den tagit fart». Mathilda berättade om, hur Tidsskrift för hemmet kommit som en tändande gnista där nere i skånebygden i hennes ungdom och hur glad hon var, att hon kommit i beröring med Esselde och blifvit tagen med i arbetet.

Innan jag lämnade Mathilda, hade det mörknat och kvällshimmeln lyste röd och lyktorna tändes mellan träden i Tegnérunden. Ute var det stilla höststämning med sakta fallande löf framför tända lyktor, men inne hos Mathilda Silow var det verksamhet och dryftande af framtidsplaner, ty Mathilda Silows skötebarn, stipendiesaken, ligger väl ännu i sin linda, den har stora utvecklingsmöjligheter, öfver den hvilat vårstämning med spirande lif och rika löften.

M. L—D.

Utlandet.

Socialpolitiskt upplysningsarbete bland de norska kvinnorna.

Samtidigt med att krafvet på politiska rättigheter allt medvetnare och starkare framträder hos skilda länders kvinnor, finner man öfverallt, att ansvaret för de nya uppgifter, som de skola ställas inför, när de vunnit sitt mål, är starkt och vaket inom dem. Det socialpolitiska upplysningsarbetet bland kvinnorna har satts i gång af dem själfva och med entusiasm och intresse omfattats i vida kretsar. I Norge, där kvinnorna delvis redan stå vid målet, beslöts på *Norske Kvinders Nationalraads* möte i Trondhjem i somras, att upplysningsarbete på det sociala, kyrkliga, kommunala och politiska området skulle upptagas på organisationens program. De enskilda kvinnoföreningarna i Norge hafva sedan tagit upp arbetet till praktiskt utförande. För oss här hemma i Sverige är det af intresse att höra, att de socialpolitiska kurser som anordnats hos oss, i hög grad medverkat till att väcka intresset för denna art af upplysningsarbete bland de norska kvinnorna samt att undervisningen delvis kommer att läggas efter samma program, som hos oss, och upptaga liknande ämnesgrupper, ehuru arbetet naturligtvis delvis måste tagas annorlunda, då ju de norska kvinnorna redan stå midt uppe i utförfandet af sina politiska rättigheter.

De norska kvinnornas valtaktik.

Vid de stundande stortingsvalen komma Norges kvinnor för första gången i tillfälle att använda sin politiska rösträtt. I sista numret af *Nylænde* läses en uppmaning till kvinnorna att vid valen följa en taktik, som står i öfverensstämmelse med det program, som de norska kvinnorna — äfven de, som redan fått rösträtt — alltjämt arbeta för, nämligen krafvet på allmän och lika rösträtt för kvinnor. I anslutning till detta program skulle de röstberättigade kvinnorna uteslutande rösta på sådana stortingsmän, som uttalat sig för rösträtts utsträckning till alla kvinnor, på samma vilkor som för män. Som bekant föreligger redan regeringsproposition i detta syfte, hvarför den kvinnliga valagitationen sålunda komme att gå i regeringsvänlig riktning.

Den preussiska landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Trots den då ännu icke existerande kvinnliga föreningsrätten i Tyskland, konstituerade sig, under ordförandeskap af fru Minna Cauer, det preussiska kvinnliga rösträttsutskottet i februari 1907 såsom landsförening. Först efter den 15 maj detta år, när föreningsrätten gick igenom, kunde emellertid föreningen utveckla någon själfständig verksamhet. Sedan dess har föreningsmedlemmarnas antal ökats med 1,300. Redogörelserna från de olika kretsarna utvisa att öfverallt liflig verksamhet råder. Den 8 december öppnades landsföreningens första generalförsamling i Alt-Berlins festsal, hvarvid d:r Anita Augspurg höll ett föredrag öfver »Folk, regering och riksdag».

Tillströmningen af folk var så stark, att polisen stundvis måste afspärra salen.

Lämplig jul- och nyårgåfva.

Presentkort på Dagny för år 1909 tillhandahålles hos Stockholms bokhandlare. För prenumerationspriset, kr. 4: 50, är Ni i tillfälle att förära Edra vänner en god och värdefull gåfva. Vi uppmana våra ärade läsare att bereda presentkortet på Dagny en liflig afsättning. :: :: :: ::

Dagny 1909.

Prenumerationsanmälan.

Med det inom kort inträffande årsskiftet avslutar Dagny sin första årgång. För det intresse och den sympati tidningen mött från alla håll rundt om i landet få vi frambara ett värdsamt tack, räknande på att desamma oförminskade måtte komma tidningen till godo under det kommande året. Främst på tidningens program står alltjämt det mål, Dagny satt sig före, att samla svenska kvinnor öfver hela landet för att genom den styrka en sammanslutning — höjd öfver klassintressen och partitaganden — gifver kunna föra fram kvinnornas sak till allas och hela samhällets bästa. Men för att blifva en styrka, som man räknar med, en röst, som hörs, måste vårt lands kvinnor i ännu mycket vidare kretsar än hvad hittills varit fallet verkligen förstå nödvändigheten af en sådan sammanslutning, förstå, att de alla måste känna sig solidariska med kvinnorörelsen i vårt land. Detta våga vi också hoppas och tro på skall blifva fallet, och därför vänta vi att få räkna tusen och åter tusen nya kvinnor såsom våra prenumeranter under det kommande året.

Tidningen kommer att innehålla artiklar i de för kvinnorna viktiga frågor, som stå på dagordningen. Den aktuellaste af alla, den kvinnliga rösträttsfrågan, är ännu olöst. Starkt, kraftigt och värdigt vill tidningen häfda detta kvinnornas kraf, i hvilket, djupast sedt, alla andra bottna. Men hvar för sig måste äfven de andra frågorna föras fram — häfdandet af kvinnans ställning i socialt, juridiskt och ekonomiskt hänseende. Tidningen ser sig i stånd att genom utlofvad benägen medverkan af de bästa kvinnliga pennor och af de för dessa frågor mest intresserade personer

kunna lämna ingående och sakrika artiklar i dessa ämnen.

Genom en rikhaltig litteraturafdelning vill tidningen sätta sina läsare i stånd att följa de märkligaste företeelserna på litteraturens område.

Den intressanta artikelserien »Något om våra konstnärinnor» kommer att fortsätta äfven under nästa år.

Genom att låta de sakrika och gedigna artiklar — hvilka det program, som är tidningens, betingar — omväxla med lättare sådana af roande innehåll, vill tidningen vid sidan af sin stora uppgift att vara ett organ för den svenska kvinnorörelsen äfven tillgodose den önskan, som måste förefinnas hos en talrik läsekrets, att erhålla en stunds lättare lektyr.

Som Dagny önskar att stå i nära kontakt med hela Sveriges kvinnor, öppnas dess spalter beredvilligt för sådana spörsmål, som enskilda vilja taga upp, och få vi uppmana eventuella medarbetare och insändare att i sådana fall godhetsfullt vända sig till redaktionen.

Tidningen utkommer hvarje torsdag i ett 12-å 16-sidigt häfte.

Priset pr år, postarvode inberäknadt, är kr. 4.50; pr halfår kr. 2.50; pr kvartal kr. 1.25. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Annonser mottagas å tidningens expedition, 51 Mästersamuelsgatan, Stockholm.

I alla redaktionella angelägenheter torde man hänvända sig till tidningens redaktör under expeditionens adress.

Redaktionen.

Våra ärade prenumeranter

uppmannas att i god tid under december månad förnya prenumerationen, så att intet afbrott i postbefordringen skall behöfva uppstå. Vi uppmanna äfven värdsammast alla vänner och intresserade af Dagny att verka för tidningens spridning i så vida kretsar som möjligt under det kommande året.

Litteratur.

Verner von Heidenstam.

Verner von Heidenstam: Svenskarna och deras höfdingar. Stockholm. Albert Bonniers förlag.

Hela Heidenstams senare diktning från och med Karolinerna har varit inspirerad af hans kärlek till Sveriges häfder. Han har lefvat sig in i Karl XII:s tid, så att han kunnat ställa

de sträfva gestalterna ur konungens omgifning lifslevande för sin samtid och låta oss känna en fläkt af det patos som besjälade dem. Han har i en följd af bilder målat Birgittas pilgrimsfärd ända till den stund, då helgonglorian omslöt hennes hufvud och fått det medeltida Sverige med sina fästningslika kyrkor att hägra för fantasien lika klart som Rom i Cola di Rienzis dagar. Han har i Folke Filbyter gifvit en mäktig bild från den tid, då sagans dunkel först börjar vika undan och då hedendom och kristendom bryta sig mot hvarandra, för att slutligen i Bjälbojarlens arf måla bonden Folkes ridderliga ättlingar som bärare af Sveriges krona.

Den konstnärsfantasi, som förmått väcka till nytt lif dessa dunkla tider, med deras länge sedan försvunna sedvänjor och bruk och besjåla de gestalter som skymta i krönikorna, har i den nu föreliggande första delen af »Svenskarna och deras höfdingar», haft hela Sveriges äldsta historia, sagotiden och medeltiden, till tummelplats. Men på samma gång har uppgiften att skriva en historisk läsebok i någon mån hämmat friheten. Sträfvan att prätta in så mycket af det rika materialet som möjligt inom den trånga ramen har i vissa fall tvungit till en knapphet, som ej lämnat rum för målande detaljer. Mer än följderna af höfdingaprofiler, hur djärft och snillrikt de än äro tecknade, fånglar i denna enastående bok den bakgrund af växande svensk kultur, mot hvilken de framstå. Men just därför önskar man i vissa fall att författaren gifvit mindre af de kända sagornas och berättelsernas yttre konturer och mer af det förgångna tidens lif, hvori hans diktarfantasi sedan är tillbaka fördjupat sig.

Den första berättelsen, där författaren endast haft det af arkeologerna samlade opersonliga materialet att röra sig med, anslår på ett utomordentligt lyckligt sätt grundtonen i boken. Här firar diktarfantasiens en triumf, då hållristningens otympliga bilder få lif och berätta hur våra stamfäder, »det gulskinande» bronsåldersfolket tränger in på stenåldersfolkets område och sätter plogen i jorden på deras gamla offerplats för att göra de vilda ödemarkerna till »ett land för människor.» Sagan om de båda stridande höfdingarna

Ura-Kaipa och Karilas skall helt visst, som intet annat, gifva svenska barn ett lefvande intryck af dunkel och vild urtid.

I berättelsen om sköldmön, också den upprunnen i diktarens fantasi men förknippad med sagan om slaget på Fyrisvall, är det vaknande sjäslifvet mästertligt skildradt. I en gripande vision skymtar den fornnordiska föreställningen om dödsriket, och runorna, som ristas på hällen, gifva medel att åt eftervärlden bevara den dödes namn. Andra sidor af fornnordiskt lif få sitt fullödiga uttryck i berättelsen om Arnljot Gelline, den fågelfrie, och om bondsonen, som drog ut med sitt skepp i österväg och tjänade väring i Miklagård för att slutligen, gripen af hemsjuka, vända stäffen mot norr, sedan han ristat ett runhalsband på marmorlejonet i Pireus och satt det till grekkonungens gårdvar i sitt ställe.

Alla berättelserna från forntid och tidig medeltid äro sammanväfda med sägner och skrock, så att de gifva ett starkt intryck af den roll, som naturmystiken spelade i folkets föreställningsvärld ännu långt in i kristen tid. Ypperlig i detta afseende är »En julnatt på Finnstad», kanske det vackraste i hela samlingen, med den förtjusande bilden af Birgitta som halfvuxen ungmö och hennes och Ulf Gudmarssons drömmar före ottefärden. Det är ett skimmer af mystik och ung känsla öfver den berättelsen, som kommer att göra den kär för alla åldrar. Äfven »Den lilla system», Vadstenanunnan, Karl Knutssons dotter, är tecknad på ett betagande sätt.

Då skildringen med den senare medeltiden kommer öfver till fastare historisk uppräning, försvinner mer och mer sagoinslaget i väfven, och det behandlings-sätt utpräglas, som synes vara det lyckligaste, då det gäller att väcka till förnyadt lif gångna tider. De historiska personligheterna och tilldragelserna träda blott då och då i förgrunden, men afspeglas i någon diktad personlighets växlande öden på ett sätt, som starkare eggjar fantasien, än om det skildrades direkt. Så är förhållandet med bonden, Tolf Ula, som »i kung Albrekts dagar» steg för steg drifves att blifva sjöröf-vare, med Mats dalkarl i Engelbrekts följe, med råttfångaren vid Söderport, vittnet till växlingarna i Karl Knutssons lycka, med den välmående borgaren Klavus Boye, som med knapp nöd undgår att få sitt hufvud afhugget i Stockholms blodbad. Den unga publik, till hvilken boken främst vänder sig, skall helt visst med förtjusning följa Tolf Ulas bekantskap med vitaliebröderna eller Mats dalkarls med krutet, och de historiska gestalterna skola framstå i helt annan relief än förr, då de få sin egen tids luft omkring sig.

»Svenskarna och deras höfdingar» är en bok, som kan få en oberäkneligt stor betydelse för vår national-känsla genom att göra våra fäders lif i förgångna tider

levande på nytt för oss. Om någon detalj är omtvistlig har härvidlag föga att betyda gent emot de bästa partinas medryckande åskådlighet och liffullhet. Hur mycket vi än vänta af fortsättningen af Folkungaträdet, så är det därför framför allt att hoppas, att Heidenstam ej måtte dröja att fullfölja det verk, hvars första del han nu skänkt sitt lands ungdom. Äfven i den meningen instämma helt visst alla i bokens slutord: »Gustaf Vasa, kommer du inte snart med dina dal-karlar!»

SIGRID LEIJONHUFVUD.

Jane Gernandt-Claine: Syner i natten och andra noveller.

Stockholm. Wahlström & Widstrand.

Jane Gernandt-Claine.

En samling noveller är det, halft berättelser, halft stämningsbilder, med ämnen hämtade från vidtskilda håll: Birma, Madeira, Baku, de olika nejder, där den vidtberesta förf. vistats och redan tillgodogjort sig det

stoff de gifvit henne i större arbeten. I förhållande till dessa äro de nu utgifna småhistorierna en efter-skörd af olika värde. Emellertid göra de alla, hur skiftande skådeplats och innehåll än äro, ett likartadt intryck, så alltigenom ensartade äro den anda och stämning, som sväfvat däröfver. Ett starkt grepp på ämnet utmärker berättelserna liksom en egendomlig stämning, förtunnad så att säga genom den skarpt utmejslade psykologiska analysen, för hvilken det stilla flytande språket är ett smidigt uttrycksmedel. Ibland går dock denna psykologiska skärpa öfver i sin motsats, då förf. i sin sträfvan efter subtilitet låter den förflyktigas i antydningar, så att intrycket blir oklart och sväfvande. Ett annat gemensamhetsdrag är en djup melankoli, som yttrar sig i ett tvinsjukt grubbel, hvilket i grunden är det ofruktsamma elementet i konsten och smular sönder berättarglädjen för förf. och lyssnandets glädje för åhöraren. Starkast verkande med en fläkt af verklig tragik äro titelnovellen »Syner i natten» och »Ett återfall». Mest intagande äro väl de birmanska novellerna, i hvilka ibland en lätt humor vågar sig fram. Ämnet inbjuder också därtill, ty i Birma är det den upp- och nedvända världen. Männen sköta snällt om det enkla hushållet och lefva för öfrigt som i Schlaraffenland, medan kvinnorna sträfva för familjens uppehälle. »En kvinna skall väl kunna sörja för man och barn» heter det i en af berättelserna. Allt tvärtemot »naturens ordning», enligt hvilken ju kvinnan är skapad för hemmet och mannen för samhället! Och ändå äga Birmas kvinnor mera af mjuk älsklighet oah sorglös glädtighet än de flesta andra, och de lefva vanligen lyckliga med sina älskvärda odågor till män. Man reder sig godt utan

de okända begreppen »naturens ordning» och »sann kvinnlighet» i detta underliga land.

AIVVA UPPSTRÖM.

Anna Maria Roos: I soliga länder. Stockholm, Fr. Skoglunds förlag.

Anna Maria Roos' diktning för barn och ungdom är helt säkert näst Z. Topelius den mest omfattande och betydande som uppstått på svenskt språk. Af egentliga ungdomsböcker har förf. förut gifvit oss den förtjusande flickskildringen »Marika» och de båda ståtliga dikteyklarna »Valands saga» och »Svipdags saga». Ny för året är »I soliga länder», som ingår i Fr. Skoglunds enkronasbibliotek för ungdom. En varm, solmättad dager hvilar öfver denna bok, som skildrar en ung stockholmsgosses och hans fars resa till Frankrike, Spanien och Portugal. Landskaps- och folkbilder från dessa »soliga länder» upprullas, folksägnen och historiska tilldragelser förtäljas. Själva handlingen är full af muntra intermezzon och spännande äfventyr, men saknar visst icke allvarliga, stämningsfulla moment. Förutom mycket nöje skänker boken sina läsare en hel del liksom på ort och ställe inhämtad kunskap. Man önskar, att många ungdomar nu i jul få göra bekantskap med den hurtige och raske Torvald och de vänner han förvärfvar under sin resa. Bland dessa märkas två unga flickor af utprägladt olika typer, men båda präktiga töser med hufvud och hjärta.

ELISABETH ÅBERG.

»Mitt Hems» Julnummer är utkommet och inledes med en inbjudan till en litterär pristäflan om en följtong. Första priset utgör 2,000 kr.

Det rikt illustrerade julnumret innehåller f. ö. många värdefulla och roande bidrag, såsom en stämningsfull dikt »Mitt Hem» af Carl Larsson i By, en längre berättelse »När trumman går» af Jenny Engelke och en kraftig skiss af Gustaf Ullman. Albert Engström lämnar en intressant illustrerad skildring af sitt hem i Grisslehamn och Hasse Z. kåserar om »ett eget hem». Af öfriga bidrag må särskildt framhävas en allvarlig dikt af Sigurd Dahlöf och en humoristisk af Frida Landsort, en näpen saga för små flickor, »Julafton i dockskåpet» af Harald Östensson och »En millionärernas målare berättar», innehållande intressanta smådrag ur amerikanska penningfurstars lif, förträffligt illustrerad.

Numret kostar blott 50 öre.

Damernas Musikblad, har utsändt sitt innehållsrika, eleganta och rikt illustrerade Julnummer med utslutande kompositioner af nordiska tonsättare, nämligen: *Julvisa* af Edv. Grieg; Finalen ur *Hugo Alfvéns Svenska Rhapsodie Midsommarvaka*, lätt arrangerad för fyra händer af tonsättaren själf; *Elegi* för violin och piano af N. W. Gade; *Drottning Natt*, sång af Ignotus; *Vinterfröjd*, Boston-Vals af Ellen Sandels; *Sang uten ord*, E. Horneman och *Tomtelek*, Julpolska af J. Kemner.

Bland textinnehållet må särskildt påpekas intressanta skildringar af Hugo Alfvén om »En liten epistel om Mid-

sommarvaka» och några af honom skrifna stämmingsfulla bref m. m.

Det smakfulla omslaget prydes af en lyckad reproduktion af Professor John Börjessons vackra grupp »Musiken».

På grund af sitt gedigna, bildande och roande innehåll bör Damernas Musikblad vinna allt mer insteg i våra svenska musikintresserade hem.

Insänd litteratur.

Hugo Gebers förlag, Stockholm **Ett program.** Nationella samlingslinjer, af *Rudolf Kjellén*. — **En tants berättelser.** Grefvinnan de Boignes memoarer, 1781—1814. Utg. af *Charles Nicoullaud*. Bem. öfversättning.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Två legenddramer**, af *Per Hallström*. — **Genä.** En kvinnoprofil, af *Marika Stjernstedt-Cederström*. — **Minas bröllopsresa**, af *Mathilda Malting*. — **Svarta skuggor**, af *Wentzel Hagelstam*. — **Ariadne-tråden.** Dikter af *Elsa Ribbing*. — **Malla Montgomery-Silfverstolpes memoarer**, utgifna af *Malla Grandinson*. — **Victoria Benedictsson.** En självbiografi ur bref och anteckningar, samlade och utgifna af *Axel Lundegård*. 2:dra omarb. uppl. — **Den bergtagna**, en kärlekens tragedi, af *Ernst Ahlgren* och *Axel Lundegård*. 2:dra omarb. upplagan. — **En sjutioårs minnen.** Anteckningar. II. Studenttiden 1850—1861. III. Mannaåldern 1861—1867. Af *C. R. Nyblom*. — **I yttersta mörkret**, af *Christina Nilsson*. — Verdandis småskrifter nr:is 160—162. — **Jesu liknelser.** — **Paulus**, af *Sven Lönborg*. — **Fredsrörelsen och kulturen**, af *Ellen Key*.

Aktiebolaget Folkskolans Väns förlag: **Snöhvitt.** Barnens julkalender. — **Hemmets Kalender.** Läsning för uppfostrare i hem och skola. — **Lilla Sessan.** Småttingarnas julkalender.

Evang. Fosterlandsstiftelsens förlag, Stockholm: **Julgåfvan.** Illustrerad jultidning för hemmet med gratisbilaga.

Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Den blåögdä.** Ur Hilda Wijks litterära minnen, af *E. Wrangel*. **Dikter**, af *Jane Germandt-Claine*. **Sånger om kärleken och döden**, af *Gösta Adrian-Nilsson*. **Nordisk tidskrift.** Häfte 7.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Agneta Horns leverne**, utg. af *Ellen Fries* och *Sigrid Leijonhufvud*. — **En hyllningskrans till fredsfurstens minne.** — Ungdomsböcker: **Abdullah**, sångaren från Beda, af *Amanda Kerfstedt*. — **Japan**, sagolandet i öster, af *D. C. Angus*. Bem. öfvers. från engelskan af *Hugo Hultenberg*. **Arne**, af *Björnstjerne Björnson*. Öfvers. af *Louise Arosenius*. **Den nye läraren vid Saint Cyrils skola**, af *H. Escott-Inman*. Bem. öfvers. af *Hugo Hultenberg*. **Småhemmens kalender 1909.** — **Hafvets bebyggare**, af *F. Martin Duncan*. — **Johan Banér.** I. Af *Gustaf Björlin*.

Björk & Börjesson, Stockholm: **Genom sekler.** Bilder ur en svensk storätts lif, af *Anders Ramsay*. — **I blindo**, af *Astrid Ahnfelt*.

Fröleen & Co., Stockholm: **Danviksfolk, präster och vinskänkar.** Historier från gamla Stockholm, af *Mila Hallman*.

F. V. Hellströms förlagsexpedition i distribution: **Röda Toner.** Sånger af *Lulu von Strauss und Torney*. I aukt. öfvers. af *Per Levin*.

Lars Hökerberg, Stockholm: **Den moderna flickan**, af *Betty Marie Ahlberg*. Bem. öfvers. af *E. Hellberg*. — **Vem söker du?** Religiösa betraktelser, tillägnade vår skolungdom, af *Elisabeth Lönnroth*, med ett förord af *Hedda Anderson*.

Svenska Slöjdföreningens Tidskrift. Organ för konstindustri, handverk och hemslöjd. Tredje kvartalet. **Damernas musikblad.** Häft. 13, 14 och 15. Julnummer.

Svenska Sällskapet för Nykterhet och Folkuppfostran.

Meddelande från arbetsfältet. Maj 1906—Maj 1907.

Lika litet som vid individens uppfostran något godt resultat vinnes, om den hufvudsakligen inriktar sig på den mera negativa uppgiften att utrota ett eller

flera fel, lika litet är detta fallet vid arbetet på samhällets utveckling till något bättre än det nuvarande. Ett missförhållande är aldrig en isolerad företeelse utan sammanhang med lifvet i öfrigt. Kampen mot ett samhällsöndt utvecklar sig därför alltid med nödvändighet till ett arbete för människornas förädling i allmänhet. Tydligt märkes denna utvecklingsgång, då man studerar det arbete, som i många år bedrifvits af Svenska Sällskapet. En af dess hufvuduppgifter har varit att sprida småskrifter, och går man igenom de olika årgångarna, märker man, hur alltmer de egentliga nykterhetsskrifterna blifvit uppbländade med andra. Nykterhet och *folkuppfostran* ha blifvit målet.

Den sist utkomna årgången utgöres af följande:

Lindroth, L.: Några hinder för en god uppfostran.

Nilsson, E.: Alkohol och hjärnarbete.

Nilsson, P.: Sångens betydelse.

Hvad Anders lärde i Amerika. Hans egen berättelse, upptecknad af *M.*

Särner, J. A.: Renlighet.

Af dessa är endast N:o 2 en egentlig nykterhetsskrift, de öfriga tala om ansvarskänslans höjande, en sund lifsglädje och ett rent och godt hemlif, arbetsglädje och kärlek till hembygden. »Hvad Anders lärde i Amerika» vill jag särskildt rekommendera till utdelning på landsbygden. Att den läses med förtjusning, kan jag intyga af egen erfarenhet. Det är en sak att vara glad och tacksam åt, att småskrifter sådana som dessa i 10,000-tal spridas öfver landet.

Men äfven på annat sätt verkar sällskapet för folkuppfostran. Ej så få föreläsningar ha af detsamma anordnats, och därjämte utöfvar det ett storartadt folkbiblioteksarbete. Det har under sitt sista arbetsår förmedlat bokinköp för ej mindre än 206 olika bibliotek och lämnat råd och anvisningar åt åtskilliga andra därjämte. Och dess vandringsbibliotek äro träget upptagna. Detsamma är fallet med de af Folkbildningsförbundet upprättade, och denna lifliga efterfrågan visar tillfyllest, hur efterlängtad läsning är på vår landsbygd. Det är att hoppas, att biblioteksrörelsen än vidare kommer att utveckla sig. Utan själfstudier vid sidan af sig är vår stora och dyrbara föreläsningrörelse egentligen misslyckad. En föreläsare hinner ju på en enstaka föreläsning ge så litet af verklig kunskap, att han ej kan känna sig tillfredsställd med sitt arbete, om han ej vet, att åtminstone en del af hans åhörare på egen hand söka vidare upplysning. Att gifva litteraturförteckningar tjänar föga till, annat än när det är fråga om ett verkligen bildadt auditorium. I annat fall gäller det att omedelbart ha böckerna till salu eller omnämna, att de finnas i ortens bibliotek. Än bättre är det, när man kan erhålla böcker till gratisutdelning, så som är fallet med Svenska Sällskapets skrifter.

Sedan några år har Sällskapet äfven upptagit skolköksverksamheten på sitt program och anordnat vandrande skolkök, som, att döma efter redogörelsen, med förkärlek slagit upp sina bopålar i aflägsna, på bildningsmöjligheter vanlottade bygder. Förunderligt billigt synes dessa kurser ha kunnat anordnas.

E. Cnr.

En varning.

På grund af den under de senaste femton åren alltför starkt tilltagande konkurrensen bland gymnasterna och af de missförhållanden som uppstått inom yrket genom de privata utbildningsanstaltarnas verksamhet, vill jag härmed på *det ifrigaste afråda svenska kvinnor, som behöfva söka sin utkomst, från att välja denna bana till existensmedel*, intill dess att från svenska statens sida åtgärder vidtagits att gifva gymnastiken såsom yrke lagligt skydd emot förfuskning.

Framför allt gäller denna afrådan *all utbildning vid de privata gymnastiska läroanstalterna eller massageinstituten*; och ville jag särskildt framhålla, att förespelt utsikter och rykten om lätthet att få goda anställningar utomlands äro allt annat än tillförlitliga. »Massagen» utomlands är ett handverk utan medicinskt värde och bedrifves hufvudsakligast af individer från *samhällets lägsta lager*, och det borde vara i hvarje svensk kvinnas intresse, att ej låta sitt yrke sammanblandas med dessas. Som detta, till föga heder för svenskorna, redan blifvit fallet, dels till följd af yrkets förfuskning och dels af de svåra existens- och konkurrensförhållandena, som blifvit en följd af den nuvarande öfverproduktionen på kvinnliga gymnaster, har jag ej kunnat underlåta att såsom svenska sprida kännedom om dessa förhållanden bland mina landsmaninnor. Hänvisande till min artikel i ämnet i Stockholms Dagblad den 14 dennes, får jag här inskränka mig till detta korta uttåg, uttryckande den förhoppning, att svenska staten inom en ej allt för aflägsen framtid måtte tilldela gymnastiken samma lagliga skydd, som kommer andra yrken till del, och därmed hindra den förfuskning och sjunkning i anseende, som för närvarande äro på väg att taga öfverhand inom densamma.

ANNA EKELÖF.

Notiser.

Fosterländska förbundet i Göteborg, har i dagarna reorganiserats. Enligt de nya stadgarna består förbundet af »till myndig ålder komna svenska män och kvinnor, hvilka vilja verka för en kraftig samhällsutveckling på kristen och nationell grundval». Med denna stadgeparagraf hafva således äfven kvinnor tilldelats rätt till ledamotskap i föreningen.

Kvinnorna i kommunala befattningar. Hrr Kjellbergs och Lindhagens motioner om hvilka tjänster som alternativt kunna skötas af kvinnor och hvilka löne- och pensionsförhållanden de i så fall böra ha samt att de anställda skola upptagas på ordinarie stat hade af utskottet hänvisats till löne- och arbetskommittén. Detta bifölls af statsfullmäktige, sedan hr Lindhagen kritiserat en del snävt affattade utlåtanden och uttalat förhoppningen att kommittén måtte finna former att genomföra de önskemål som ur motionerna framhållits.

Fastare anställning för kvinnliga skrifbiträden. Med anledning af hr Lindhagens motion härom har nu fattig-

vårdsnämnden afgifvit yttrande, hvilket utmynnar i ett förslag, att i stadens tjänst redan anställda kvinnliga biträden med stadigvarande sysselsättning måtte vinna anställning såsom fasta biträden på stat; att för dem måtte bestämmas en minimiaflöning af 1,500 kr.; att för de fasta kvinnliga biträdena, som hädanefter vinna anställning i stadens tjänst, bestämmas enahanda lönevillkor efter minst ett års väl vitsordad profvtjänstgöring; att tjänstgöringstiden bestämmas till sex timmar med skyldighet att vid behof verkställa öfvertidsarbete utan ersättning samt att fast anställt kvinnligt skrifbiträde måtte berättigas till tre ålderstillägg å 150 kr. hvardera och till en månads semester hvarje år.

Kvinnlig skolrådsledamot. Till ledamot i Gnesta skolråd har invalts fröken Elin Pålman.

Hulda Lundins slöjdkurs för utbildande af lärarinnor afslutades den 12 dennes. Nästa kurs börjar den 15 januari 1909.

Föreningsmeddelanden.

F. K. P. R. i Nyköping afslutade sitt arbetsår genom ett möte i november. Föreningen har i allmänhet sammanträtt en gång i månaden. Två gånger ha anordnats diskussionsmöten, hvartill utomstående inbjudits. Under denna liksom under föregående termin har inom föreningen arbetat en studiecirkel på omkring 20 medlemmar. Till föremål för studierna har under hösten valts fattigvårds- och rikspensioneringsfrågan. Dessutom har en gång hållits ett fingeradt stadsfullmäktigsammanträde. Rektor Grandinson vid staden läroverk har två gånger inom studiecirkeln föreläst om »Riksdagens arbetsätt», och vid ett samkväm talade redaktör Österberg om »Hemets betydelse för samhället och nationen».

Vid nyligen förrättadt val efter 3 centralstyrelseledamöter för Sveriges Folkskolläraryrkesförbund omvaldes de afgående styrelsemedlemmarna: fröken Anna Rylander, Stockholm, ordf.; fröken Rosalie Lindgren, Stockholm, sekr.; fröken Stina Hellgren, Malmö, v. ordf. Till suppleanter valdes: fröken Naemi Uddenberg, Malmö, och fröken Ida Johansson, Stockholm. Till revisorer valdes: fröken Alma Vesterberg, Stockholm, och fröken Maria Jönsson, Stockholm. Till revisorssuppleanter valdes: fröken Hanna Klaesson, Stockholm och fröken Torhild Malmberg, Stockholm.

Verkställande utskottet är förlagdt i Stockholm och består af frökn. Rylander, Lindgren och fru Alma Vik, kassaförvaltare.

Förening för kvinnans politiska rösträtt är bildad i Bomhus, Gäfleborgs län. Interimstyrelse är tillsatt och den nya föreningen har anslutit sig till Landsföreningen.

*

Rättelse. Ordföranden i den nya F. K. P. R. i Mjellby är fröken Elsa Kossack, ej Rossack, som förut uppgifvits.

Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja densamma genom prenumeration.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädpris är kr. 4:50 för $\frac{1}{11}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje haltårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstades) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditioner adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Kemisk Tvätt.

A.-B. Nya Blå Hand,

— Stockholm. —

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

ATT GÅ FRUN TILLHANDA i ett respektabelt och burget hem, helst i Stockholm eller dess omnejd söker 18 års flicka från landt-hem plats under 1 års tid, med skyldighet att aktivt deltaga i alla de sysslor, som i ett hem förekomma, utan aflöning. Svar till »Praktisk uppfostran», Allm. Tidningskont. Gust. Ad. Torg 10, Stockholm.

UNG flicka från godt hem, som genomgått 8-kl. läroverk, önskar plats i respektabel fam., att läsa med mindre barn. Bästa ref. Svar till »Familjemedlem 17 år», Örebro p. r.

UNG, bildad, barnkär flicka, som med högsta betyg genomgått Kindergartenskurs, önskar till nyåret plats antingen som lärarinna i Kindergarten eller ock att undervisa mindre barn i god familj. Svar emotses tacksamt till »Kindergarten», Oskarsparken 7, Örebro.

EN UNG, bildad Finska, som är arbetsam och barnkär, med teoretiska och praktiska erfarenheter i ett hushålls skötande samt van vid handarbete, önskar plats i god familj i Stockholm. Ett vänligt bemötande samt tillfälle att grundligt sätta sig in i svenska språket är hufvudsaken. På lön fästes ej så mycket afseende. Svar emotses tacksamt till »Aino M.», Enköping, p. r.

SJUKSKÖTERSKA med flera års praktik, äfven van vid sinnessjuka, önskar privatvård eller fast plats. Svar till »Sjuksköterska», Tidningskontoret Humlegårdsg. 9.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

- N:o I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906 —: 50
- » II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.) 6:—
- » III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt —: 50
- » IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor —: 10
- Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn —: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

- N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt —: 05
- » 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt? —: 10
- » 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt? —: 10
- » 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt ... —: 10
- » 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? —: 05
- » 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen —: 10
- » 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ... —: 15
- » 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen —: 05

Minneslista —: 05

Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning ... (—: 75) —: 60

- Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter —: 10
- Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen —: 45
- Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre —: 25
- Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren —: 25
- Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt —: 25
- Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskraft —: 25

Öfvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:s 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

— Husmoderskolan i Karlstad —

börjar sin 4:de lärokurs den 26 Januari 1909. Undervisning meddelas i födoämneslära, hälsolära, matlagning, sjukvård, sömnad m. m. . .

Ref.: Landshöfdingkan *Fru Emma Dyrssen*, Fröken *Ida Norrby*, Förest. vid Fackskolan för huslig Ekonomi, Uppsala, m. fl.

Anmälan hålst före denna månads slut. — Prospekt på begäran.

Tel. 8 12.

Nancy Enwall.
Föreståndarinnan.

LEDIGA PLATSER.

EN skolkökslärarinnebefattning är till ansökan ledig hos styrelsens för Västerbottens läns folkhögskola i Degerfors, postadress Vindeln. Befattningen, som tillträdes den 1 febr. 1909, medför skyldighet att årligen hålla 6 flyttande skolkökskurser inom Västerbottens län på 6 veckor hvardera. Lön 600 kr. samt bostad och fritt vivre under kurserna. Ansökningstiden utgår den 1 jan. 1909. Styrelsen.

INSTUNDANDE vårtermin finnes (till följd af sjukdomsfall) plats för undervisningsvan lärarinna, med skyldighet att underv. 15-årig flicka i vanliga skolämnen och musik. Betyg, ref., foto., löneanspråk till fru E. Persson, Torps gård, Bettna.

Receptbok till konditori- och tébrödsbak.

En bok med denna titel och innehållande 139 recept till bakelser och tébröd finnes tillgänglig hos rikets bokhandlare till ett pris af kr. 1:50. Utgifvarinnan af boken mottager elever i bakning samt reser äfven på begäran bort och meddelar undervisning. Bref adresseras till: Utgifvarinnan af receptboken, fröken Kr. Andersson, Mölndal, p. r.

Rodenstamska

Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslärarinnekurs. Slöjdlärovernekurs.

Orientaliska Mattor

och öfriga Afpassade mattor, såsom Smyrna, Argaman, Kosmos, Radium, Axminster, Kidderminster, Rockminster, Velvet, Brüssel m. fl. i alla kvalitéer och storlekar : : : : :

Engelska Magasinet — Drottninggatan 31

Nyheter för säsongen

i stort urval.

Billiga priser i Pelsvaruaffären, Drottninggatan 26.

Riks. 28 40.

Allm. 52 08.

D. Forssells Söner & Co Eftfr. H. A. B.

Stockholms Dagblad.

STA 217446

som har pressens bästa kvinnliga pennor till sitt förfogande, vill och vet alltid något värdefullt i de ämnen, som på *allvar* intresserar kvinnovärlden och hemmet.

Stina Quints välkända, af alla barn efterlängtade julpublikationer Julklappen, Guldslottet, Lilleputt, Trisse och Rosengull äro nu utkomna och erhållas i skolor och boklädor.

Till Julen

ha på **Albert Bonniers** förlag utkommit följande arbeten af våra **kvinnliga författare.**

SELMA LAGERLÖF:

En saga om en saga och andra sagor. Med förfs porträtt i färgtryck. 3: 50, inb. 5 kr.

MARIKA STJERNSTEDT:

Gena. En kvinnoprofil. 3: 75.

MATHILDA ROOS:

En moders dagbok och andra berättelser. 2: 50.

MATHILDA MALLING:

Ninas bröllopsresa. 2: 50, inb. 4 kr.

MÄRTA STARNBERG:

Bakom förhänget. En lefnads-historia. 3: 50.

CHRISTINA NILSSON:

I yttersta mörkret. Berättelse. 2: 25.

ANNA WAHLENBERG:

Människokännaren. Pjäsa i fyra akter. 2: 25.

Två memoarverk af största intresse:

VICTORIA BENEDICTSSON

(ERNST AHLGREN)

En själfbiografi, ur bref och anteckningar. Samlade och utgifna af *Axel Lundegård*. 2:a omarbetade uppl. 6: 75.

MALLA MONTGOMERY-SILFVERSTOLPE:

Memoarer utgifna af *Malla Grandinsson*. I. Barndoms- och ungdomsminnen. 6 kr., inb. 8: 50.

Ullgarn,

Svenskt och Engelskt för hand- och maskinstickning samt till väfnad, Hamburgergarn, Zéfir- och Kastergarn, Carmen-, Tua- och Andalusigarn till Schalar. Oblekt, Blekt och Crémefärgadt Fiskegarn till Gardiner, Glansgarn, Mattvarp, Mattskedar och finare Väfskedar, allt till lägsta priser i

Axel Hindersons Garnbod, Hötorget 13.

Hygieniska Skodon

tillverkas för Herrar, Damer o. Barn.

OBS.! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

Allt arbete utföres noggrant och af bästa material.

P. Gust. Pettersson.

52 Drottninggatan 52.

Villeklädningar

i afpassade bitar 7 m. Vacker svart, blå, brun ell. grå, extra god $\frac{1}{2}$ -ylle damcheviot, 70 cm. bred, erhålles till endast 4,65. OBS.! 1,000-tals klädningar säljas af detta tyg årligen. Bluslifestyg $2\frac{1}{2}$ m. Vacker, randig eller rutig velourflanell, 70 cm. bred, till 1,40. Tagas 7 bitar, lämnas den 8:de gratis. *Otto Oskarson*, G:a Kungsholmsbrogatan 23 A, Stockholm.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget ävensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatsafdelning

(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatsafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatsafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterter Notariatsafdelningen utlotningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatsafdelningen, underrättar Notariatsafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatsafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning à 1: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostras på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS.! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkraf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10,
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros & en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

- Mathilda Silow. Af *Sigrid Leijonhufvud*.
Westerbro. Ett kooperativt pensionat. Af *Anna Kleman*.
»Till tidsfördrif!» Af *V. B.*
Ett besök hos Mathilda Silow. Af *M. L—d*.
Utlandet.
Dagny 1909. Prenumerationsanmälan.
Verner von Heidenstam: Svenskarna och deras höfdingar. Af *Sigrid Leijonhufvud*. — *Jane Gerandt-Claine*: Syner i naturen och andra noveller. Af *Aivva Uppström*. — *Anna Maria Roos*: I soliga länder. Af *Elisabeth Åberg*. — »Mitt Hems» Julnummer. — *Damernas Musikblad*.
Insänd litteratur.
Svenska Sällskapet för Nykterhet och Folkuppfostran. Af *E. Cm*.
En varning. Af *Anna Ekelöf*.
Notiser.
Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.